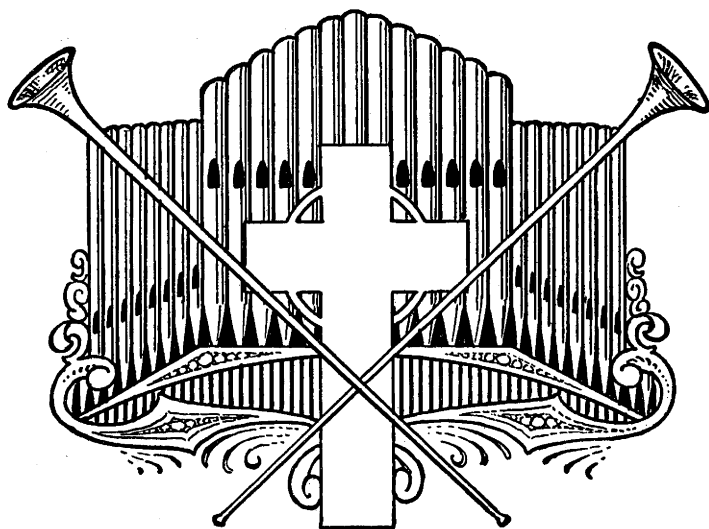

TIDSKRIFT
FÖR
KYRKOMUSIK
OCH
SVENSKT GUDSTJÄNSTLIV

ORGAN FÖR
SÄLLSKAPET KYRKOSÅNGENS VÄNNER
OCH

SVERIGES ALLMÄNNA ORGANIST- OCH KANTORSFÖRENING

UNDER MEDVERKAN AV INTENDENTEN *BENGT CNATTINGIUS*, LINKÖPING, PROFESSOR *OTTO OLSSON*, STOCKHOLM, KOMMINISTERN, TEOL. LIC. *KNUT PETERS*, HÄSTHOLMEN, OCH MUSIKDIREKTÖR *SVANTE SJÖBERG*, KARLSKRONA

UTGIVEN AV KOMMINISTER *ARTHUR ADELL*, STJÄRNORP

15 JUNI

FJÄRDE ÄRGÅNGEN

1929

LUND, C. W. K. GLEERUPS FÖRLAG

Innehållsförteckning.

Uppsatser.

	Sid.
A. Adell: Kyrkklockor	44
— » — Den praktiska prästutbildningen	132
— » — Högmässa och kyrkoår	154
F. M. Allard: Predikan vid vespergudstjänst i Skara domkyrka den 15 aug. 1929	161
G. Aulén: Nya riktlinjer för arbetet inom Kyrkosångens Vänner	59
Y. Brilioth: Kyrkomötet i Örebro 1529	49
B. Cnattingius: Utställningen av kyrklig textilkonst	17
— » — Konst och liturgi	165
G. Herrlin: Vid friska vatten	130
H. Hägglund: Ett kapitel om predikans genesis	145
E. Liedgren: Glömda rikedomar	177
A. Malmberg: En predikosamling ur psalmvalssynpunkt	182
O. Mannström: Två morgonhymner från gamla kyrkan	12
C. A. Moberg: Den gregorianska sången i den romerska kyrkan	33
— » — Pius X och den kyrkliga musiken	71
— » — »Ny saktighet» inom nutida katolsk kyrkomusikalisk komposition	81
— » — Musikhistoriska lärdomar	104
G. Molis-Mellberg: Psalmbooksfrågans behandling vid kyrkomötet i Finland	5
— » — Handboksfrågornas behandling vid senaste kyrkomötet i Finland	19
O. Olsson: Orgelspelets mästare	152
K. Peters: Sveriges första svenska kyrkohandbok	54, 65
— » — Dopritualet i 1529 års handbok	100
— » — Till prefationens musikaliska historia i Sverige	138
C. Rogberg: Schütz' Musikalische Exequien	10
A. Runbäck: Den unisona körens uppgifter vid högmässan	111
— » — Till frågan om högmässans inledning	167
S. Sjöberg: Erfarenheter från bruket av Koraler till Nya Psalmer	1
— » — Kyrkomusikernas lönefråga	77
M. Wöldike: Thomas Laub og Dansk kirkesang	41
D. Åhlén: Carl Lundell	97
— » — Bachfesten i Leipzig	120
— » — Kurt Thomas	158
W. Åhlén: Nutida orgelproblem	140

Redogörelser och större meddelanden.

	Sid.		Sid.
Om den rätta bönen	1	Nya orglar	32, 80, 128, 191
Bön vid kyrkosångsmöte	129	Händels Messias	16, 32
Bön vid kantors tillträde	129	Bachs juloratorium	31, 48
Kyrkosångens Vänner	28, 62, 191	Schütz' Jesu sju ord på korset	80
Sveriges allmänna Organist- och Kantorsförening	29, 125, 191	Matrikel över svenska kyrkomusici	94
Sveriges Kyrkosångsförbund	30, 191	Sveriges äldsta kyrkoklocka	16
400-års jubileet i Örebro	95	Vigeland dekorerar Lunds domkyrka?	16
Körjubileer: Norrköpings S:t Olai	30	Öppna kyrkor	31
Valdarnsviks kyrkokör	95	Klassisk orgelmusik	128, 160
Karlskrona musikför.	95	Prenumerationsanmälan	191
Kurser och möten: Möteskalender	80	Danmark: Nordiskt körmöte	124
Lit.-kyrkomus. kurs i Skara	95, 141	Norge: Liturgisk nämnd	96
D:o i Karlshamn	95, 127	Trondhjems domkyrka	96
D:o i Berg	126	Norges organistförening	160
Organistkurs i Uppsala	128	Finland: De nya melodierna till psalm- bokstillägget	9
Kyrkliga mötet i Stockholm	95	Kyrkomusikdagar i Helsingfors ...	14
Petrus de Dacia, ruinspel	142	Svensk sångfest i Jakobstad	16
Kyrkliga Frivilligkåren i Upsala	186	Åbo domkyrkas 700-årsfest ...	16, 96
Orgeldispositioner	88, 174, 185	Svenska kantor-organistför.	32

	Sid.		Sid.
<i>Tyskland: 17:e</i> Bachfesten	32, 120	<i>England: Evangeliska</i> alliansen och	
<i>2:a</i> Schützfesten	32	engelska kyrkohandboken	13

Recensioner.

A. Litteratur.

<i>H. Biedermann: Aktuelle</i> Orgelbaufragen	143	<i>R. v. Liliencron: Chorordnung</i>	92
<i>M. Björkquist: Den bundna</i> och den fria kyrkan	189	<i>G. Lizell: Den sv. högmässogudstj.</i> ...	154
<i>Bärenreiter-Jahrbuch 1929</i>	47	— » — <i>Vårt kyrkoår</i>	154
<i>C. F. Hennerberg: Orgelns</i> byggnad... ..	25	<i>O. Mannström: Livstrådet</i>	189
<i>Jahrbuch für Liturgiewissenschaft</i>	190	<i>Der Musikant</i>	124
<i>A. Jonæ: Öva dig i</i> gudaktighet	89	<i>Musik und Kirche</i> ..	47
<i>Julböcker: Julhelg</i> för sv. hem	188	<i>H. Olsén: Svenska kyrkomusici</i>	25
Linköpings stifts julbok.....	188	<i>Th. Peterson: Själens vägar</i>	190
Lunds stifts julbok	188	<i>G. Ramin: Gedanken zur Klärung</i> des Orgelproblems	140
Till hembygden	189	<i>Svenskt kyrkoliv i Finland</i>	90
<i>O. Larsson: Kyrkoideal</i>	92	<i>N. Söderblom: Luthers lilla katekes</i>	144
<i>E. Liedgren: Svensk psalmdiktning</i>	79	<i>E. Wellesz: Bysantinische Musik</i>	190
<i>K. Liesenberg: Der Einfluss</i> der Liturgie	165	<i>N. Zettergren: Svensk gudstjänstritual</i>	144
		<i>M. Åmark: Kyrkklockor</i>	44

B. Musik.

<i>A. Andrén: Svenska stamsånger</i>	123	<i>Th. Laub: Musik og Kirke, Dansk Kirke-</i> kesang, Andelige sange..... (41),	90
<i>J. C. Bach: 44 Choräle</i>	176	<i>A. Lehtonen & J. Sundberg: Passions-</i> vesper	124
<i>J. Blennow: Körsånger</i>	27	<i>V. Lübeck: Weihnachtskantate</i>	143
<i>D. Buxtehude: Missa brevis</i>	79	<i>A. Mendelssohn: 6 Choralvorspiele</i> ...	176
<i>Dansk Org.-foren. Präludiesamling</i>	79	<i>G. Molis-Mellberg: Vesper</i>	92
<i>C. H. Debois: Sonate D dur</i>	122	<i>W. A. Mozart: Dir, Seele des Weltalls</i>	123
<i>H. v. Eyken: Musikalischer Teil zu</i> Liliencrons Chorordnung	92	<i>M. Praetorius: Weihnachtslieder</i>	143
<i>I. Hannikainen: Vårt hemvist</i>	94	<i>N. L. Sagnér: Vid juletid</i>	93
<i>H. L. Hassler: Vier Psalmen</i>	27	<i>F. Schmidt: Celler Passion 1637</i>	48
— » — <i>Mein Lieb</i>	123	<i>H. Schütz: Musikalische Exequien</i>	10
<i>O. Jochum: Christ und die Welt</i>	143	— » — <i>Der 23 Psalm</i>	143
<i>P. Kickstat: Choralvorspiele</i>	176	— » — <i>Geistliche Konzerte</i>	143
<i>H. Klemetti: 11 andliga sånger</i>	123	<i>K. Straube: Alte Meister des Orgel-</i> spiels.....	152
40 nya koralförspel, utg. av ärkestiftets organist förening	26, 47	<i>Ur kyrkokörernas repertoar I—II</i>	123
<i>A. Krieger: Arien</i>	143	<i>D. Vikander: Svenska skolkvartetten III</i>	93
<i>E. Kyander: Stilla är kvällen</i>	94		

In Memoriam.

<i>Lektor A. E. Friedlander</i>	13	<i>Kyrkoherde K. G. Hauffman</i>	24
---------------------------------------	----	--	----

Musikbilaga.

	Häfte		Häfte
<i>J. S. Bach: Pingsthymn</i>	4	<i>J. Kugelman — J. S. Bach: Dig skall</i>	—
— » — <i>Kom stilla död</i>	4	ditt Sion sjunga.....	1
— » — <i>Aftonpsalm</i>	4	<i>G. P. Palestrina: Hell, dag så ljus</i> ...	4

II.

**Tidskrift för Kyrkomusik och
Svenskt Gudstjänstliv**

Redaktionens adress: *Stjärnorp*, Rt. 4 a
Postgiro 31495

Expeditionens adress: *Gleerups Förlag*,
Lund, Rt. 111
Postgiro 30843

Tidskriften utkommer med 1 nummer den
15 i varje månad. För juli—augustinumren
dubbelnummer den 1 augusti

Prenumerationspris: å posten, i bokhandeln
eller direkt från förlaget: kr. 4:50 pr år

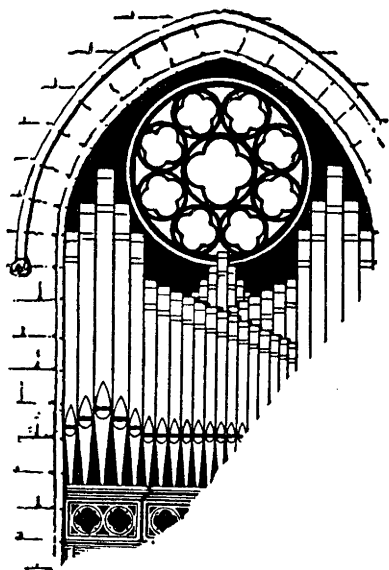
Annonspris: 20 öre pr mm. enkel spalt.
Rabatt vid större annons och vid upp-
reppning av annons i flera nummer

Detta nummer innehåller bl. a.:

Docent *C. A. Moberg*, Uppsala: »Ny sak-
lighet» inom nutida katolsk kyrkomusika-
lisk komposition. — Orgeldispositioner.

— Recensioner. — Meddelanden.

Lediga tjänster se omslagets sid. III.

Tonskönhet

och ett gediget omsorgs-
fullt utförande giva våra
K Y R K O O R G L A R

en rangplats inom mo-
dern orgelbyggnads-
konst

**A. MÅRTENSSONS ORGELFABRIK
LUND**

”Ny saklighet” inom nutida katolsk kyrkomusikalisk komposition.

DEN OMSVÄNGNING i kompositionsstilen, som man kan iakttaga i många nutida tonsättares kyrkomusik, går otvivelaktigt tillbaka på romantikernas på mångahanda områden ådagalagda historiska intresse. Det var detta, som i sinom tid utlöste protesten mot deras egen tonkonst. Mendelssohn, en av romantikens främsta koryfeer, har den ovanskliga äran av, att Bachs verk på allvar »återuppväcktes» genom det lika modiga som svåra uppförandet av Matteuspassionen för jämnt hundra år sedan. Föregångare till den nu inträdande Bachrenässansen voro framförallt Forkels Bachbok 1802 och Zelters motettuppföranden; Händelkulten hade vuxit sig stark redan på 1780-talet.

I spetsen för en Palestrina-renässans gingo i norra Tyskland Berliner Domchor och Berliner Singakademie, i München och Regensburg upptogs den romerske mästarens verk ungefär samtidigt av *Ett, Aiblinger och Proske* samt dennes lärjunge *Witt*, den förre skaparen av den betydande samlingen »Musica Divina», den senare grundläggaren av den numera överallt på tysk kulturmark utbredda Cecilia-föreningen för odling av kyrkomusik. *Haberl* grundade kyrkomusikskolan i Regensburg och fullbordade den stora Palestrinautgåvan samt behandlade mästarens verk i flera vetenskapliga avhandlingar. 1894 började den av *Guido Adler* i Wien ledda väldiga publikationsserien »Denkmäler der Tonkunst in Österreich», varest sådana ej blott för forskningen utan även för nyorienteringssträvandena inom den praktiska kyrkomusiken så viktiga verk som *Jacob Handl-Gallus' Opus musicum*, *Heinrich Isaaks Chorale Constantinum* och *J. J. Fux' mässor* offentliggjordes med inledande historiska avhandlingar.

I Belgien kunna reformsträvandena sägas ha börjat med den betydande orgelmästaren *Nicolas Jaques Lemmens*, som 1899 upprättade en kyrkomusikskola i Mecheln och utom formellt välgjorda och konstnärligt värdefulla kyrkokompositioner också skrev en lärobok i konsten att beledsaga den gregorianska sången. Skolans betydelsefullaste ledare blev *Edgar Tinel*, skaparen av märkliga oratorier och som kyrkokomponist högt skattad.

I Frankrike grundades 1894 en Association des Chanteurs de Saint-Gervais och år 1898 den s. k. Schola cantorum av *César Franck*-lär-

jungen *Charles Bordes*. Deras mål var från början att verka för förståelsen av äldre kyrkomusik i Palestrinastil; den historiska sidan, som alltmera kom att röra sig på gregorianikens område, beaktades i deras förtjänstfulla tidskrift *Tribune de Saint-Gervais*.

I England grundades 1888 *The Plain Song and Medieval Music-Society* med ändamål att utforska den gregorianska koralens historia genom fototypiska reproduktioner av viktiga handskriftliga minnesmärken samt utge läroböcker för att utbreda förståelse för den kyrkliga musikens värde.

I Italien anknöto reformsträvandena helt naturligt mera direkt till påvemakten; av stor betydelse blev därvidlag den nya påvliga kyrkomusikskolan i Rom och den 1898 till kapellmästare för Sixtinska kapellets kör utnämnde *Lorenzo Perosi*, som året förut fäst uppmärksamheten på sig genom sin på kyrkomusikaliska kongressen i Milano framförda oratorietrilogi. Perosi var, som i en föregående artikel nämnts, Pius X:s musikaliske rådgivare. Också försök till Denkmäler-utgåvor ha gjorts i Italien, ehuru det så vitt jag vet stannat vid blott ansatser. Till dessa nyorienteringssträvanden av s. a. s. korporativ natur sällade sig naturligtvis också en mängd enskilda konstnärer, vare sig deras gärning var direkt knuten till en gudstjänstlokal eller de skrevo verk för gudstjänstligt bruk.

Främst förtjänar väl den ädle *Liszt* att nämnas. Han insåg tidigare än många av sina samtida vikten av en genomgripande restauration inom den katolska tonkonsten och hade själv hoppats att få bli dess store reformator. Ur denna synpunkt äga hans *Missa choralis* och framförallt hans *Christus-oratorium* intressanta drag, vilka tillika med dessa verks rent konstnärliga värde och ädla och allvarliga enkelhet göra dem i hög grad förtjänta av allmänt beaktande. *Liszt* är ingalunda en konstnär, som skrivit blott tom virtuosmusik, de tyvärr alltför vanliga axelryckningarna hos dilettanter över hans kompositioner visa, huru föga av hans konst dessa känna.

Från musikskolan i Regensburg utgick den 1840 födde *Michael Haller*, som efter prästvigningen gjorde grundliga kyrkomusikaliska studier och utbildades till en gedigen kyrkokomponist i Palestrinas anda. Från hans hand stamma såväl läroböcker (kompositionslära för polyfon kyrkosång 1891, modulationer i kyrkotonarterna och ett vida spritt sångvademeccum) som utsökta verk a capella: mässor för 4—6 stämmor, 4—8-stämmiga motetter, lamentationer, psalmer, litanior och offertorier. *Franz Nekes* är namnet på en annan av de äldre företrädarna för en allvarligare kyrkomusikstil. Han föddes 1844, medarbetade under många år i *Gregoriusblatt* och var domkapellmästare i Aachen nästan ända till sin död (1914). Även *Nekes* avstod oftast från

orkester- eller orgelbeledsagning och skrev med förkärlek för manskör: 4—6-stämmiga mässor, Regina caeli och Marianska antifoner för 6 stämmor, offertorier m. m. Gemensamt för bägge dessa är ett suveränt behärskande av den klassiska a capella-polyfonin i dennas högsta fulländning och renhet; den gregorianska koralmelodin lämnar den melodiska stommen, dissonansbehandlingen i Palestrinas anda, klarhet i satsbyggnaden och ädelhet i melodiken. Till dessa bägge förgrundsfigurer sluter sig *Ignaz Mitterer*, f. 1850 i Tyrolen. Efter prästvigningen studerade Mitterer vid kyrkomusikskolan i Regensburg under Haberl och Haller samt verkade där en tid som domkapellmästare, vilken syssla han 1885 utbytte mot en liknande i Brixen, där han i sin ungdom varit korgosse. Bland hans ovanligt rika produktion (mer än 200 opustal) märkas: 45 mässor, dels a capella, dels med orgel- eller orkesterackompanjemang, gradualen, offertorier, litanior, hymner, lamentationer och ett Stabat mater, visor och antifoner till Maria o. s. v. Mitterers verk kännetecknas av en varmt kvällande, något modernt färgad melodik i sångbar fattning.

Om Haller, Nekes och Mitterer övervägande eller i stor utsträckning odlade a capella-genren, hade en annan riktning med utgångspunkt från Liszt beflitat sig om en värdigare instrumentalstil inom kyrkomusiken. Till denna riktning hör *Moritz Brosig* (1815—87), docent vid universitetet i Breslau, domkapellmästare och ledare av institutet för katolsk kyrkomusik. Utom musikteoretiska verk och den på gamla dagar författade skriften »Ueber die alten Kirchenkompositionen und ihre Wiedereinführung», komponerade Brosig en mängd instrumentalmässor, orgelverk, gradualen och offertorier. *Johannes Habert* (1833—96) verkade från 1861 som organist i Gmunden, utgav åren 1868—83 en av honom grundad »Zeitschrift für katholische Kirchenmusik» samt skrev även han en del musikteoretiska verk. Inom kyrkomusiken skrev han i förnämlig stil mässor och offertorier samt även orgelkompositioner. Utomordentligt betydande var även *Joseph Gabriel (von) Rheinberger* (1839—1901), som utbildades i München och slutade som inspektör för musikskolan, kompositionsprofessor och hovkapellmästare. Av hans rika alstring märkas en mängd kyrkliga verk: 12 mässor (a capella, damkör med orgel, manskör med orgel, kör, soli och orkester), 3 requiem (1 a capella), ett Stabat mater, hymner och adventsmotetter m. m. Högst skattas emellertid hans orgelverk: sonater, konserter m. orkester. Till de dramatiska verken höra även Christophorus-legenden och Julaftonskantaten »Bethlehems stjärna» (både för kör, soli och orkester). Rheinberger hade en utomordentligt fin rytmisk och kontrapunktisk skolning och tillhör den riktning, som angavs av Mendelssohn och Schumann, ehuru man räknar honom som mindre varmbloedig och

mjuk i melodiken än dessa romantiker. — *Bruckner* däremot (1824—96) anknöt som bekant till Wagners ledmotivsteknik och skrev i dylik stil trenne instrumentalmässor, ett requiem, det väldiga *Te Deum* och 150. psalmen (för kör och stor orkester) utom en del smärre kyrkliga tonsättningar: gradualen, antifoner, två *Ave Maria*, sex *Tantum ergo*. — I Wagnerstil skriver också *Peter Griesbacher*, vars över 200 med opustal försedda verk kunnat glädja sig åt en betydande popularitet. Hos *Griesbacher* kan man kanske tydligare än hos många hans gelikar varsebliva följderna av hyperromantikens kromatiska utsvävningar inom den till sitt väsen diatoniska gregorianska koralen. *Griesbachers* behandling av den kyrkliga *cantus firmus* är denna så väsensfrämmande, att man måste förvåna sig över den brist på stilkänsla, som en konstnär av *Griesbachers* kvalitet visar. När man lyssnar till hans harmoniska klädnad av den gregorianska koralen, njuter man i fulla drag av en underbart mild och vek, känsligt skiftande musik, men inte är det något kyrkligt i denna tonkonst, allra minst återfinner man koralvisorna själva. De äro omsorgsfullt inbäddade och parfymerade i *Tristanklanger*. *Griesbacher* hör, som så många av hans kolleger, till dem, som aldrig synas ha förstått *Pius X:s* maningsord i *Motu proprio*. Vid tiden för världskrigets utbrott hade även de mera på a *capella*-musik inställda »*Cecilia*-komponisterna» lämnat allt vidsträcktare rum i sina kyrkliga verk åt orgel och orkesterinstrument och åt Wagners rikt kromatiska och dissonanta tonspråk. *Pius X:s* välgrundade varningsord syntes ha klingat ohörda.

Så kom världskriget med dess moraliska och ekonomiska sammanbrott i stora delar av Europa och den efter fredsslutet omedelbart följande depressionsperioden. Det blev en besinningens och självrannsakans tid även för kyrkomusiken; i våra dagar börja vi nu att skönja resultaten på tysk mark. — Vad Frankrike beträffar, kan jag icke säga, huru utvecklingen gått efter världskrigets slut. Ur arbetet *Musiciens français d'Aujourd'hui*, som utgavs 1921, har jag hämtat följande uppgifter: i främsta ledet torde den gamle *Saint-Saëns* alltjämt hava stått, som skapade flera kyrkliga verk med enkel orgelbeledsagning, *Ave Maria* (1914), *Laudate* (1916), *Quam dilecta*, motetten *Tu es Petrus* och *litanior* (1917). *Henri Duparc* skrev under kriget sitt första (och enda?) kyrkoverk, motetten *Benedicat vobis Dominus*, *de Séverac* (död 1921), som i 20-årsåldern komponerat ett par tre mindre verk, skrev vid krigsutbrottet några småstycken för orgel (bl. a. en versett) och 1917 ett *Salve regina* (för solosång med orgel). Detta är allt vad de i *Sérés* arbete omnämnda franska mästarna skrivit för kyrkligt bruk. Helt visst finns ytterligare att tillägga, men man torde kunna utgå ifrån, att de franska komponisterna icke äga den hängivenhet för den kyrkliga tonkonsten, som är ett så typiskt drag för tyskarna, vilka under alla tider ådagalagt

en trofasthet gent emot det gregorianska arvet, som intet annat folk förmått att uppvisa motsvarigheten till. Det är därför kanske inte ägnat att förvåna oss, att på tysk kulturmark i våra dagar möter oss en komponistgeneration, vars uppfattning av kyrkomusiken synes bebåda en bättre tid för denna. Men måhända det bör stämma oss till eftertanke, att många av dem tillhöra det musikaliska ytterlighetsparti, som vi kalla atonalister. Det synes dess bättre icke vara någon tvekan eller osäkerhet, som skymmer målet eller gör vägen oviss för dessa unga komponister. De ha sitt mål fullt klart och sin väg given, deras valspråk lyder, som denna artikel är rubricerad, »Neue Sachlichkeit in der katholischen Kirchenmusik!». Det är icke svårt — efter min föregående framställning — att förstå, vems program de upptagit till sitt eget, — Pius X:s. Påvens *Motu proprio* är de »ungas» ledstjärna. Hans visa ord ha vunnit genklang hos den unga generation, som till sin leda hört en äldres egocentriska passionsmusik och *Dies irae*-dramatik för jätteorkester.

En av den »nya och sakliga stilens» förnämsta koryfeer, dr Heinrich Lemacher, har i en lika originell som oförblommerad artikel i *Gregoriusblatt*, Heft 3 och 4 för 1928, tagit till orda i de »ungas» namn. Under rubriken »den melankoliske romantikern» citerar han E. T. A. Hoffmanns märkligt sunda och profetiska åsikter om kyrkomusiken; »den flegmatiske realpolitikern» består av valda uttryck ur *Motu proprio*; mest intresserar likväl avsnittet 4, »den koleriske atonalisten». Alltförlänge har människan varit alltings måttstock, bryter denne ut, alltförlänge konsten missbrukad som ett slags ventil för allt slags själsligt kvalm. Vi måste lära oss bli barn på nytt, på det vi åter må kunna lära oss leka. Vi måste nalkas det gudomliga med det rätta sinnelaget, som ingen förmår ge oss men som är ett livselement; med sandalerna lösta från våra fötter skola vi bestiga trappstegen till det musikaliska ambo. Vad har då detta att göra med snyftande och jublande violiners ton? Har någonsin ett ord blivit mera missbrukat än »De profundis»? Kasta ut ur kyrkorna alla orglar med svällverk, som prunka och stöna och påkalla uppmärksamhet och veklaga. Behöves det dynamik, så bygg upp den terrassformigt . . . häv ut orkestrarna ur kyrkorna. Om ni nödvändigt behöver dem, använd kalla blåsare, flöjter, fagotter, men än hellre, låt orkestern vara! — Avstå från det där »kvalets skri»! Låt också bli *Tedeum* med pukor och trumpeter, vältra er inte med tillhjälp av en oändlig kromatik i en förtvivlan, som i grund och botten är något mycket sämre: d. v. s. något helt annat och värdelöst. Om ni kväljes av mänskliga, blott alltför mänskliga vedervärdigheter, är utsliten av saker, som stå det köttsliga alltför nära, gå då till er biktfader eller skrik ut det i människotomma skogar eller över havets bränningar, men skriv inte ner det i kyrkomusik! (I ingen alls!) . . . Vi vill inte skriva någon

musik för husbehov! De höga opustalen hänvisa med orätt på, att de inte ha några förbjudna kvintparalleller, inga tvärstånd och vad vet jag! Den sortens musik må vara fullfärdig, som strömmar ur varje medelmåttigt begåvad lärjunges harmonilärehäfte. Vilken utsökt klingande körsats — och så bekväm, och vilken sövande verkan! Ingenting måste vi vara så på vår vakt emot som sentimentalitet! . . . låt oss akta oss för terser och sexter, de verka alldeles för lätt på tåräckarna! — I begynnelsen var koralen! Låt oss riva ut den ur nätet av subjektiva uppfattningars romantiska tydningar! . . . koral är linje, det är dess oändlighet. Absolut linjekonst i flerstämmighet, andlighet, icke »själ» (det mest missbrukade ordet), det må vara vårt mål! . . . Ert tal skall vara Ja, ja, nej, nej! Den som inte är med oss är mot oss. Men det får inte förvirra oss. Det kommer ju icke an på oss utan på verket. I huru många år har inte allt sjunkit ned i letargi- eller romantisk subjektivism-pose-skådespeleri-virtuositet och allting, som gör ett verk orent. Kalla det gärna för mig »ny saklighet», vi vill sätta glasväggar mellan människan och verket, sluta till kyrkdörrarna i kulten och det sakrala mot larm och prat, mot svaghet och despotism, mot allt utifrån . . . »Vårt verk må vara vårt program!» — Tendensen är tydlig och även vacker. Sättet, varpå man uttalar sitt förakt för den urvattnade romantikens subjektiva kyrkomusik, är väl en smula frasrikt, men dylikt får man ju alltid taga med i beräkningen, då »unga» gå till storms mot den föregående generationens ideal. Intressant är det medvetet arkaiserande i den nya riktningen, t. ex. den terrassformiga dynamiken, som bör ersätta vår nuvarande svällningsdynamik. Varje musikhistoriskt initierad vet här, att Lemacher sätter sig till motvärn mot den romantiska stilens viktigaste element, crescendot. Den stilsvängning vid 1750-talet, som opponerade gent emot barocktidens pompösa och stela, av floriturer överlastade tonkonst, tillförde den europeiska musiken ett absolut nytt och oerhört viktigt stilelement, affektdynamiken, som kan sägas helt enkelt innebära musikens tredje dimension. Affektdynamikens viktigaste beståndsdel är crescendot, sådant det utbildades av den s. k. Mannheimerskolan omkr. 1750 och fulländades av Beethoven vid sekelskiftet. Den föregående tiden arbetade med ekoöverkningar och skarpt markerade växlingar mellan forte och piano samt med ett terrassformigt uppbyggande av crescendot, medan däremot det så småningom svällande crescendot, som rasar ut i vild styrka på en dynamisk toppunkt, var fullkomligt okänt. Att de nutida kyrkokomponisterna i enlighet med sin strävan efter »ny saklighet» vilja avstå från såväl orkestercrescendot som orgelns svällningsanordningar må icke förundra oss. Det är blott en naturlig följd av deras strävan bort från romantikens subjektivism och känslökult. Det var f. ö. både en olycka och smaklös-

het, då den begynnande »känslighetens» tidsålder påsmetade det stränga och objektiva orgelinstrumentet svällningsmekanismen, så fullkomligt främmande för dess väsen. Jämföra vi Lemachers temperamentsfulla uttalanden med de rörelser, som vi iakttaga i nutida tyska kyrkomusikaliska kretsar, framför allt inom Ceciliaföreningen, finna vi, att han ingalunda står isolerad. Tvärtom kan man säga, att denna förening går i spetsen för en kyrkomusikalisk renässans, som har mycket nära beröringspunkter med den nyaste musikens estetiska grundåskådning. Det skulle vara en tacksam uppgift att granska, i vilken grad den atonala musikestetiken rönt inverkan av reformsträvandena på kyrkomusikens område; det är anmärkningsvärt, att båda rörelserna ha en gemensam grundval: saktighet och att den atonala tonkonstens centrum, som bekant, är det katolska Wien. — Klart formulerades den nya »cecilianska» åskådningen i februari detta år på en Cäcilienvereinstag i Köln. Det var prof. Mölders som talade. Gent emot ett uttalande av en ansedd katolsk tidning i Rhenlandet, att Ceciliaföreningen syntes vilja anordna »propagandistische Abende» till förmån för kyrkomusikaliska »Neutöner», invände talaren, att detta vore fullständigt oriktigt. Men föreningen ville ställa den nya kyrkliga tonkonsten under debatt och framlägga den inför fackmännen. Den företrädde den uppfattningen, sade talaren, att de komponister, som ha den bästa och heligaste vilja att tjäna kyrkan och utmärkas av både sin flit och skicklighet, levnadsandel och trosuppfattning, icke få ignoreras av kyrkan eller rent av stämplas som okyrkliga, endast därför att de tala ett annat tonspråk än det nu brukliga och ännu så länge ej förstås av de flesta människor. Pius X:s Motu proprio påpekar uttryckligen, att kyrkans portar stå öppna även för den modernaste musiken, så snart den frambringar verk, som motsvara de liturgiska lagarna. Varför skulle då Ceciliaföreningen vara kyrkligare än kyrkan själv? På liknande sätt har musikdirektören J. Kromolicki påpekat, att om också påvens Encyclica talat om Palestrinastil, så uteslöte den ingalunda moderna komponisters arbeten, om dessa rörde sig i kyrkliga banor. Moderna mästare som Haas, Messner, Reger m. fl. äro i sin linearitet absolut besläktade med Palestrina. — Man skulle kunna citera mängder av liknande uttalanden om den nya kyrkomusikens mål. Det hålles knappt en Cäcilienvereinstag, ett kantorsmöte, ett möte av kyrkomusiker, utan att man ständigt återvänder till samma fråga: Huru komma bort från romantiken? Ämnena för diskussionerna röra sig alltid inom detta område: olämpligheten hos Wienerklassikernas mässtyp, vägen till en ny orkestermässa kan ej heller gå över Bruckner, a capellamusiken är viktigast, den nya stilen måste skapas i anslutning till Motu proprio, tolkningen av påvens En-

cyclicla visar, att han icke förordar ett slags Palestrina-epigoneri . . . o. s. v.

Vad den nya tiden bär i sitt sköte, kan man endast med möda gissa sig till, och oftast blir man svårt straffad för sin djärvhet att profetera. Att det i dessa dagar sker en strömkantring inom tonkonsten, är dock tämligen visst. Strävandet efter att nå fram till en mindre känslöbetonad musik är också otvetydigt. Därvid synes den katolska kyrkomusikens målsmän spela en viktig roll. I vårt land tyda vissa tecken på, att också vi vaknat upp för det nuvarande kyrkomusikaliska tillståndets olidlighet. Det är verkligen hög tid!

Carl-Allan Moberg.

Orgeldispositioner.

DET ÄR Red:s avsikt att hädanefter anslå någon del av Tidskriftens utrymme för att lämna meddelande om dispositioner av orgel, som nyligen kommit till utförande vid ny- eller ombyggnader. Vi göra härnedan början med trenne dispositioner, vilka ställts till förfogande av Mårtenssons orgelfirma, Lund, vilken firma även utfört dessa arbeten.

Disposition till Borrby kyrkoorgel.

Uppgjord av professor Otto Olsson. Arbetet utfört år 1928.

Manual I. C—g'''

1. Borduna 16'; 2. Principal 16'; 3. Principal 8'; 4. Gamba 8'; 5. Flûte harmonique 8'; 6. Gedackt 8'; 7. Oktava 4'; 8. Spetsflöjt 4'; 9. Cornett 4 kor.; 10. Piccolo 2'; 11. Trumpet 8'.

Manual II. C—g''''

12. Liebligedackt 16'; 13. Basetthorn 8'; 14. Violin 8'; 15. Salicional 8'; 16. Rörflöjt 8'; 17. Voix celeste 8'; 18. Gemshornskvint 2²/_s'; 19. Traversflöjt 4'; 20. Gemshorn 4'; 21. Waldflöjt 2'; 22. Euphon 8'.

Pedal. C—f'

23. Violon 16'; 24. Subbas 16'; 25. Ekobas 16'; 26. Cello 8'; 27. Gedackt 8'; 28. Flöjtprincipal 4'; 29. Bombarde 16'.

Koppel m. m.

I/Ped. II/Ped. II/I. 4'I. 16'II. Fritt inställbar pianopedal. Piano, Mf. Forte, Tutti. Två fria kombinationer. Registersvällare. Jalousisvällare för man. II.

Disposition till Borlunda kyrkoorgel.

Uppgjord av Musikdir. Axel Boberg.

Manual I. C—a'', utbyggd till a''''

1. Borduna 16'; 2. Principal 8'; 3. Gamba 8'; 4. Dolce 8'; 5. Flûte harm. 8'; 6. Oktava 4'; 7. Rörflöjt 4'; 8. Mixtur 4 kor.; 9. Oktava 2'; 10. Trumpet 8'.

Manual II. C—d''', utbyggd till a''''

11. Violinprincipal 8'; 12. Salicional 8'; 13. Voix celeste 8'; 14. Gedackt 8';
15. Traversflöjt 4'; 16. Flautino 2'; 17. Oboe 8'.

Pedal. C—f'

18. Principalbas 16'; 19. Subbas 16'; 20. Gedacktbas 16'; 21. Cello 8'; 22. Bombarde 16'.

Koppel m. m.

1. I/Ped. 2. II/Ped. 3. II/I. 4. 4'II/I 5. 16'II/I. 6. 4'I. 7. 4'II/Ped. Fritt inställbar pianopedal. 3 fasta komb. *Mf. Forte. Tutti.* 1 fri kombination. Register-
svällare. Jalousisvällare för manual II.

Disposition till Maglehems kyrkoorgel.

Uppgjord av Musikdir. Axel Boberg. Orgeln byggd år 1928.

Manual I. C—g''', utbyggd till g''''

1. Borduna 16'; 2. Principal 8'; 3. Gamba 8'; 4. Flöjt 8'; 5. Oktava 4';
6. Rauschkvint; 7. Fagott = Oboe 8'.

Manual II. C—g''', utbyggd till g''''

8. Violinprincipal 8'; 9. Salicional 8'; 10. Voix celeste 8'; 11. Gedackt 8';
12. Flûte oktav. 4'.

Pedal. C—f'

13. Kontrabas 16'; 14. Gedacktbas 16'; 15. Cello 8'.

Koppel m. m.

I/Ped. II/Ped. II/I. 4'II/I. 16'II/I. 4'I. 4'I/Ped. *Mf. Forte. Tutti.* En fri kombination. Automatisk pedalväxel. Jalousisvällare för hela orgeln.

Recensioner.

Axel Jonæ: Öva dig i gudaktighet. Seelig & C:o. 1: 75.

Med denna andaktsbok inaugurerar förf. en för vårt kyrkofolk helt ny form för uppbyggelseläsning. Hittillsvarande svenska andaktsböcker bära knappast med rätta detta namn — i det de samt och synnerligen blott varit predikningar i västficksformat, sammanträngda eller uttunnade predikstolstal. Denna andaktsbok är uppbyggd efter helt andra principer och med högre syftemål. Här gäller intet mindre än att förhjälpna nutidens kristna att öva sig i gudsfruktan. Sålunda ej blott att en flyktig stund, någon ledig kväll slå upp och läsa en enminuts-predikan, utan här vill förf. föra människan in i planmässig övning av det andliga »sinnet»; hjälpa henne att ställa in sig till livet och dess uppgifter på ett levande kristligt sätt. De kristna dygderna skola inläras och övas.

Föreliggande andaktsbok är byggd på moderna psykologiska rön, de där

synas vilja fastslå nödvändigheten av en andlig, moralisk-religiös träning av sinnelaget till de goda verk, som heta trons frukter, vilka sannerligen icke framväxa ur vad vi kalla »förtröstan».

Jonæ's andaktsbok erbjuder sig såsom en grundval för gudslivets uppbyggande, den ger en objektiv och auktoritativ plan för dettas övning. En naturlig blick på människan och livet avspeglar sig i förf:s utredning av olika själslägen och behov. Ex: En »söndag» talas om att »hoppas». Här beröres pessimism och optimism, enkelt men vist. Stycket övergår till »föresats», där läsaren tillsäger sig, vad han har att göra, huru han skall tänka o. s. v. Därefter följer en avdelning bibelord, avsedda för meditation.

Förf. säger i sitt ödmjuka förord följande tänkvärda ord: »Det, som vår tanke känner, blir i högre grad vår andliga skatt än det, som vår känsla känner, och vår innersta människa, viljan,

blir genom tänkandet på ett helt annat sätt påverkad». Man får livligt hoppas, att denna »enastående» bok måtte finna många vänner.

Elis Erlandsson.

Svenskt kyrkoliv i Finland. Årsbok 1929. Förbundet för svenskt församlingsarbete i Finland. 20 mark.

Denna årsbok utgör ett mellanting mellan Svenska kyrkans årsbok och de av stiftens utgivna julböckerna. De uppbyggliga betraktelserna och nekrologerna över döda präster och kyrkligt sinnade lekmän erinra om de senare. Skildringarna av och översikterna över det religiösa och kyrkliga livet i Finland samt i de skandinaviska grannländerna påminna om den förra. I fråga om översikterna, som beröra det kyrkliga arbetet inom Finlands svenska kyrka, har man all anledning att stanna inför den plats, som lämnats åt de liturgiska och kyrkomusikliga strävandena. En instruktiv och översiktlig uppsats om gravgårdarna äger tillämplighet på förhållandena i Sverige, liksom ock erfarenheter från vårt land tillgodogjorts av författaren. För läsare på denna sida Bottenhavet torde biskop Gummerus intresseväckande redogörelse för Åbo domkyrkas historia äga det största intresse, med tanke såväl på den avslutade restaureringen som ock på det stundande stora jubileet. Denna artikel illustreras av goda reproduktioner.

A. A.

Thomas Laub: Musik og Kirke (Gyldendalske Boghandel 1920), *Dansk Kirkesang* (W. Hansens Musikforlag 1918) samt *Ändelige Sange* (Borups Musikforlag 1925).

I marshäftet av denna tidskrift tager Palestrinakörens ledare mag. M. Wöldike till orda för att att fasta vårt lands kyrkomusikaliskt intresserades uppmärksamhet å den danska kyrkomusikens utan tvivel största namn i senaste tid Thomas Laub (1852—1927). Uppsatsen senteras av oss så mycket mera, som vi även i vårt land haft föregångsmän i samma riktning, vilka velat återbörda de gamla psalmmelodierna till deras ursprungliga rytmik. Jag behöver blott nämna K. S. V:s och Joh. Lindegrens koralböcker och den strid, som om dem förts. Att en avspänning f. n. råder i hithörande frågor, beror förnämligast därpå, att den nya koralboken av år 1921 anbefallts till bruk i församlingarna. Men koralfrågan blev härigenom ej slut-

giltigt löst. Reformvännerna ha ännu ej släppt sina krav, om än deras intressen numera huvudsakligen riktat sig åt andra håll. Det är med synnerlig glädje, vi taga del av Laubs historiska arbete Musik og Kirke, och vi följa med spänd uppmärksamhet hans hänvisningar till notexemplen i slutet av boken samt till de i Dansk Kirkesang angivna melodierna med deras sättningar. Även är det intressant att se, huru han i den sista samlingen Ändelige Sange så väl lyckats komponera nya melodier i den gamla kyrkomusikens anda. Man förstår, att det ligger ett helt livs studium av klassiska förebilder bakom dessa sättningar, av vilka somliga äro riktiga pärlor. Här är ej blott teknik och genialitet utan även kyrklig stilkänsla. Nu några ord om det huvudsakliga innehållet i Musik og Kirke.

Inledningsvis anger Laub den objektiva grunden för en kyrkomusikalisk restaurering att oberoende av tillfälliga moderiktningar återgå till kyrkosångens klassiska tider för att därur hämta den livsförnyelse, som kyrkans sång behöver. Den historiska betraktelse, som sedan följer, skall visa, att kyrkomusikens anda, huru olika den än för övrigt manifesterat sig, alltid är densamma, likasom »bäckens vatten alltid har samma smak som dess källa».

Den äldsta sången i den kristna kyrkan, som vi bruka kalla den gregorianska, hade framför allt till uppgift att tjäna de heliga textorden, som helt bestämde sångens rytm. Ur denna enstämmiga växelsång uppstod det diatoniska systemet, som gav upphov till kyrkotonarterna, vilka träffande karakteriseras. Ett inträngande i denna gregorianska sång, som bäst vinnes genom ett studium av melodierna själva, ådagalägger, att den är den ideella liturgiska sången. Intet försök till liturgisk förnyelse kan gå förbi den. I n:o 206 av Dansk Kirkesang har ock författaren lämpat nattvardsliturgien till gammalkyrkliga motiv, där andan tydligen röjes. Samma förhållande är med litanien i Ändelige Sange. Det kan ju i sammanhang härmed sättas i fråga, om ej ett studium av de gregorianska melodier, som även i Danmark behöllo sig ända in i reformationstiden, skulle kunna likasom hos oss ge upphov till en rikare förnyelse av den liturgiska sången till det danska gudstjänstlivets fromma. Men de historiska förutsättningarna där torde i viss mån vara annorlunda än hos oss.

Med kristendomens utbredning mot norden följde ock den gregorianska sången, som även blev modersskötet för de gamla folkvisorna. Dessas ord och toner vittna om en hög kultur och hava tydligen uppstått i de högre samhällslagren, varifrån de sedan trängde ned till allmogen. Författaren betecknar dessa gamla melodier på dansk grund såsom det bästa, som hans land någonsin åstadkommit på tonernas område. En närmare undersökning ger vid handen, att dessa gamla folkvisor voro uppbyggda efter samma tonsystem som kyrkans gamla sång, ofta med omkväden, på sätt och vis motsvarande körens svar till försångaren. Skillnaden visar sig i rytmen, som ansluter sig till versmättet i stället för kyrkosångarens fria prosarytm, samt i bortfallandet av dennas koloraturer, vilka ej lämpa sig för visans berättande karaktär.

Därefter ingår förf. på den flerstämiga sångens uppkomst i England och Nederländerna och kommer så till Palestrina, vars kyrkomusik bildar höjdpunkten. Det är den tematiskt-polyfona konsten, som nu firar sina triumfer. Författaren ingår närmare på dissonansens behandling, tonarterna, kromatiken, slutformlerna, rytmen, de olika huvudformerna, vilka belysas med talrika exempel. Ingen musik har haft en sådan himmelsk klang som Palestrinas och hans tidsälders, men den romerska kyrkan hade ej inom den liturgiska ramen givit plats åt församlingens sång.

Samtidigt med den nederländska-italienska konstsångens blomstring uppstodo tvenne utomkyrkliga musikarter: den italienska madrigalen och den tyska folkvisan. Likasom den gamla altarsången fingo även dessa former betydelse för den evangeliska församlingssångens utgestaltning under Luther och hans efterföljare. Hänvisningar göras nu till Dansk Kirkesång, som uppftar flera sättningar av Joh. Walther, M. Prætorius, M. Vulpius, J. Eccard, B. Gesius m. fl. Dessa exempel med åtföljande förklaringar utgöra ej minst bokens starka sida. Man behöver en vägledare med Laubs djupa lärdom för att ej frestas att lättvindigt taga del av denna miniatyrkonst. Ofta sammanfalla artikelförfattarens förut gjorda iakttagelser med Laubs påpekanden, men han känner sig mycket tacksam för nya skönhetsvärden, som han i följd av Laubs ingående kändedom först nu fått sikte på.

Efter att ha påpekat åtskilliga melodier från reformationsårhundradet i Danmark, vilka voro besläktade med de

tyska — båda syskon av samma moder, fornkyrkans sång — övergår författaren till 1600-talets kyrkomusik och de nya strömningar, som därunder träda fram, vilka peka hän mot den moderna musikuppfattningen. Schütz' och Keisers betydelse för Bachs tondiktning får en utförlig framställning, likaså ges en jämförande karakteristik av Bach och Händel. Man kan ej annat än vara enig med författaren om att dessa musikens heroer ur strängt liturgisk synpunkt ej hava den betydelse för gudstjänsten, som man ofta menat. »Att glädja sig åt konsten, t. o. m. den ädlaste, är nu icke vår uppgift vid gudstjänsten», säger författaren med all rätt. Händel skrev ju ej heller sina oratorier för kyrkan utan för konsertsalen, och Bach var naturligtvis bunden i sin tids liturgiska krav att med sina kantater med deras recitativ och arior giva gudstjänsten en konstnärlig utsmyckning. Men vilja vi nu ej upptaga en Bach-kantat som integrerande del i det liturgiska skemat, trots dess stränga de-tempore-karaktär, äro dock hans körkoraler omistliga för körens sång vid gudstjänsten, likasom ock den orgelstil, som han med Pachelbel, Böhm och Buxtehude såsom föregångare utvecklat i sina preludier. Förf. ger ock antydningar härom.

1700-talet betecknade en nedgångstid även för den danska kyrkomusiken. Kingos melodier, som äro påverkade av sällskaps- och dansvisan, Pontoppidans psalmbok, där pietistiska sänger fått plats, Breitendichs, Schiørrings och på 1800-talet Zincks, Weyses och Berggreens koralböcker, där så småningom den stela, rytmlösa koralen ohögljt träder fram, utställas för kritisk granskning. Så uppträder Grundtvig, en av de största psalmdiktare, som levat. Hans utpräg-lade historiska sinne hade bort lära dem, som tonsatte hans psalmer, att åt dessa giva melodier, som voro burna av den ande, som uppfyllde fornkyrkans, medeltids- och reformationskyrkans sång. Så skedde dock ej. Man betjänade sig av den danska romansens form och teknik vid avfattandet av de nya sångerna. Det romansartade hade bort ersättas av något bättre. Författaren är därvid inne på sitt reformkrav, att kyrkosången skall restaureras genom *en förnyelse i den gamla andan*. Härvid vinnes en »enhet av på samma gång folklig som kyrklig menighetssång».

Den svenska kyrkosången skulle säkert vinna på att större uppmärksamhet ägnades åt vad vi lära känna i Laubs musikhäften, som åtfölja hans historiska

framställning. Walthers tonsättningar, som äro bättre än sitt rykte, förekomma knappast hos oss. Schütz är ock ännu, åtminstone i sina smärre sättningar, väl litet representerad. Ett urval ur den danska kyrkans, ej minst Laubs egna tonsättningar skulle säkert för vårt eget vidkommande vara värt att företa.

F. M. Allard.

O. Larsson: *Kyrkoideal och Frikyrkomödl*, Studier i kyrkoliv och praktisk teologi. En kritisk undersökning till Sv. Missionsförbundets 50-årsjubileum. II. Seelig & C:o, Stockholm. I distr. 2:—.

Kyrkoherde O. Larsson har sammanställt några uppsatser, bildande en kritisk undersökning över Sv. Missionsförbundet, till en andra del av sin förra året utgivna studie, vilken väckte betydlig uppmärksamhet, särskilt i den frikyrkliga pressen. I denna andra del har förf. haft anledning att ingående syssla med de liturgiska problem, som för närvarande äro under debatt inom de frikyrkliga kretsarna i vårt land. Ur många synpunkter äro de av författaren gjorda påpekandena om strävanden och strömningar inom det största av våra frikyrkosamfund synnerligen intressanta och värda att noteras såsom tidstypiska tecken. I en av uppsatserna i det sista häftet har förf. gjort den av Missionsförbundet år 1928 utkomna liturgiska handledningen till föremål för en ingående granskning. Det är, synes det oss, väl värt att observeras, att Missionsförbundet, nu ett halvt sekel gammalt, hunnit så långt på kyrkobilidningens väg, att ett behov av agendariskt fixerade formulär för församlingsgudstjänster och kasuella handlingar föreligger, låt vara, att formulären ännu äga blott förslags karaktär. Ett nytt bevis för satsen: »Ande utan form är död». Av förf:s undersökning framgår ock med önskvärd tydlighet, att i de formulär, där man ej behöft taga hänsyn till redan föreliggande sed inom församlingarna och där man alltså kunnat frimodigare ansluta till kyrkliga eller andra förebilder, är kompositionen betydligt starkare än i de övriga. Dopformuläret visar tydligt de stridiga uppfattningar inom förbundet, som man nödgats taga hänsyn till, medan däremot vigselformuläret är på ett helt annat sätt fullgånget. I detta senare har exempelvis verbotim upptagits kyrkohandbokens inledningssallokution. Från bröllops- och begravningsformulären finnas anförda ett par böner, av värdig enkelhet och innerlighet. Kyrkoherde Larssons till för-

men onödigt polemiska framställning är förtjänt av uppmärksamhet ej minst på grund av de aktuella spörsmål, som där upptagas till behandling.

A. A.

R. v. Liliencron: *Chorordnung für die Sonn- und Festtage des evangelischen Kirchenjahres*, Nytryck med förord av H. J. Moser. Mark 2:50. H. v. Euken: *Musikalischer Teil zu Liliencrons Chorordnung*, II, 2:a uppl. Partitur: Mk. 8:—. Bärenreiter-Verlag, Kassel.

Liliencrons Chorordnung, första gången av trycket utgiven år 1900, utgör ett av förkrigstidens märkligaste inlägg i debatten om utgestaltandet av gudstjänstlivet på evangelisk botten i Tyskland. I avseende på texten går Liliencron fram efter en linje, som måste betecknas som varsamhet emot den gammalkyrkliga traditionen, musikaliskt bygger han vidare på Schöberlein. I regel bevarar han den romerska mänsans Introitus; samma konservatism utmärker hans perikopval för epistel och evangelium.

Samtidigt med Liliencrons Chorordnung föreligger från samma förlag även v. Eukens *Musikalischer Teil*. Man har begynt med andra delen, omfattande tiden från söndag Septuagesima till annandag pingst. De övriga delarna skola snart följa. Det föreliggande bandet innehåller originalsättningar och bearbetningar av Joh. Seb. Bach, Phil. Em. Bach, Gallus, Dressler, v. Euken, M. Frank, Gesius, Isaac, Krüger, Orlando di Lasso, Palestrina, Praetorius, Schein o. a. i allmänhet i sättningar, som icke ställa alltför stora krav på körerna.

A. A.

Vesper. Den kyrkliga aftonbönen, sammanställd av G. Mollis-Mellberg. Kompositionsarbetet utfört av Sune Carlsson. Fazers Musikhandel, Helsingfors. 12 fmk.

För den, som i likhet med anmämlaren icke är inne i de samtida kyrkliga och liturgiska förhållandena i Finland, verkar detta lilla häfte en smula förbryllande. I förordet meddelas nämligen om arbetets uppkomst såsom ett led i de pågående kyrkomusikaliska strävandena i Finland, varvid ock berättas, att under en diskussion rörande ett »livligare utnyttjande av vespergudstjänstprogrammen» dessa böra principiellt byggas på gregoriansk, d. v. s. historisk grund. Vidare meddelas av utgivarna, att de med hänsyn till den gregorianska sången såsom historisk grund

för arbetet velat tillgodogöra sig det gamla utan att dock låta sig bindas av en utpräglad stil. Efter detta förord blir man en smula konfunderad av att finna den gregorianska sången representerad av den av vår sista vesperalekommitté lancerade nya melodien till inledningsversen *Deus in adjutorium* samt av *Nunc-Dimittis*-antifonen *Salva nos*, båda meddelade i modern fyrtakt. I fråga om själva vesperns uppbyggnad har man följt en grundtanke, som nära ansluter sig till completoriets, och som psalm har också dess mest utmärkande psalm: den 91 i psaltaren, upptagits. Denna psalm har emellertid icke apertats till någon av de gamla psalmtonerna utan är helt genomkomponerad för växelsång mellan liturg och kör i folkvisemässigt veka tonfall. Gången av vespern ansluter sig i övrigt till den från 1914 års *Vesperale* hos oss kända, med församlingssång, textläsning, körsång, predikan, *Magnificat* (vartill brukas ej bibeltexten utan den finska varianten av sv. psb. 57:3), *Nunc Dimittis*, i form av Lutherpsalmen. Så får jag nu med fröjd och frid — med *Salva nos* som antifon. *Vespern* är helt enkelt en ny art av den från Tyskland härstammande »Festgottesdienst»-vespern, såsom sådan säkerligen mycket gripande, då tillräckligt skolade och välövade krafter utföra den. Det vill också synas, som om utgivarna snarast tänkt sig denna »vesper»-form såsom en övergångsform. I förordet nämna de, att man ej velat låta sig bindas av en utpräglad stil, »som om också törhända i en framtid vida mer utnyttjad, i detta nu skulle förefalla vårt kyrkfolk främmande.» Man torde ha all anledning att hälsa detta arbete med tillfredsställelse, såsom ett steg till inträngande i den gamla reformationstidstraditionen av de från medeltidskyrkan övertagna tiderna, denna tradition, som förvisso också i Finlands evangeliska kyrka avsatt rika frukter i musikaliska handskrifter, som bida tiden för att på nytt dragas fram i ljuset och skapa andakt och bära tillbedjan.

A. A.

N. L. Sagnér: *Vid juletid och för fäderneslandet*. Fyra sånger för blandad kör. Eget förlag. Askeröd. Pris 1:50.

Kompositören till detta lilla sånghäfte har tidigare gjort sig känd genom några högtidssånger, intagna bland »Lunds Domkyrkas Körsånger» under n:r 30, 33, 54, 66 samt 73, 74 o. 75, vilka tre sistnämnda utgivits i ett särskilt häfte: »Tre körsånger». (Sydsvenska Bok- och Musikförlaget, Lund). Av

dessa förtjänstfullt skrivna sånger (de flesta till texter av Edv. Evers) torde långfredagssången »Var tyst, o värld» (n:r 54) vara den, som lämnar det djupa intrycket och utmärker sig genom sin stämningsfullhet.

Det under förra året utkomna häftet »Vid juletid» innehåller två julesånger, »Den heliga natten» (C. D. af Wirsén), »Ära», trettondedagssången »Rösten i öknen» (G. H. Mellin) samt en fosterländsk sång »Gud bevara dig, land» (G. Ydström). Av dessa må särskilt framhållas »Den heliga natten», en liten fin inspirerad sång, som torde kunna bli ett tacksamt nummer vid kyrkokonserter; till gudstjänstbruk kan den möjligen vara omtvistad på grund av textens karaktär. Däremot bör »Rösten i öknen» kunna bli en god och välbehövlig tillökning till repertoiren på trettondedagen, särskilt för de körer, som rygga tillbaka för stort stämomfång och svårigheter i övrigt.

I likhet med mångt och mycket, som under det senaste århundradet komponerats för kyrkokörerna, visa de omnämnda sångerna släktskap med manskvartetten och profansången för blandad kör, fast de även röja en strävan efter fördjupning. Även om man har ett annat ideal: en i strängare mening kyrklig stil, måste man dock medgiva, att sådana kvartettartade körer alltjämt ha sin uppgift att fylla, inte minst för de kyrkobesökare, som ännu ej hunnit smälta »kontrapunkten», samt att denna »kyrkliga kvartettstil», då den är som bäst, är i god mening populär.

A. R—k.

Svenska skolkvartetten, III, utgiven av David Vikander, Abr. Lundquists förlag.

Det tilltagande intresset för blandad körsång har gjort, att bristen på lämplig litteratur för denna konstart allt mer och mer framträtt. Visserligen har ju under årens lopp enstaka sånger och samlingar utgivits, tävlingar utlysts, m. m., men det oaktat blir skörden ganska mager för den, som söker lätt-sjungna och samtidigt körmässigt komponerade sånger.

Vad som mycket bidragit till förflackning av stilen hos den blandade körsången har utan tvivel varit manskvartettsången. Dels har den — genom dilettantkomponister — ofta stått på gränsen till det banala och ibland varit ett fördärv för den sunda smaken, dels har genom transponering av manskör-sånger till blandad kör den karakteris-

tiska »blandade» stilen försvunnit. Manskören har ju i förhållande till den blandade kören ett obetydligt omfång och måste således få en viss begränsning i kompositionsbyggnaden.

Om de nuvarande sångerna för blandad kör äro mindre intressanta, så är det desto mera glädjande, när en sängsamling utkommit, som verkligen kan anses vara både gedigen och användbar. Det är Del III av Svenska skolkvartetten, redigerad av David Vikander. Denna tredje del skiljer sig på ett alldeles särskilt sätt från sina »äldre syskon», delarna I o. II. Manskörarrangemang äro sällsynta, den blandade körens säregna klanger och uttrycksmöjligheter äro i stället samvetsgrant utnyttjade. Av kyrkliga hymner äro inte mindre än 27 st. medtagna — »pärlorna» ur den vokala kyrkomusiken ifrån Palestrina till våra dagar. — Således kan en kyrkokör, som finner Hymnarium och Musica Sacra allt för vittomfattande och dyrbara, mycket väl använda sig av denna samling. De kyrkliga högtiderna äro nämligen alla ihågkomna. Bland de nyare kyrkliga alstren bör särskilt framhållas Vikanders snillrika arr. av »Världens frälsare kom här», den underbara melodien från 300-talet. Utan att den gamla kyrkostilen rubbats, har här åstadkommit något, som står på höjden av kunnande och inspiration.

De 31 folkvisearr:n äro alla, som sig bör, präglade av en viss polyfoni och röja i allt arrangörens varma intresse och begåvning för uppgiften. Men så har också David Vikander, i Dalarnes skogar och berg, fått sin musa stämd i en folkton, som sjunger både kraftigt och vekt. Hans folkvisearr. verka på något sätt *äktsvenska*. (Detta kan även sägas om Ivar Widéens arr.)

Den idealiska samlingen, som utgives från Abr. Lundquists förlag, kom-

mer säkerligen att emottagas med jubel av vårt lands växande skara körsångare både i kyrka och annorstädes samt i hög grad bidra till att öka intresset för en av de äldsta och ädlaste konstformerna — den blandade kören.

Gösta Lundborg.

Ilmari Hannikainen: Vårt hemvist, Op. 18:2. *5 Andliga sånger*: Op. 29. *Elias Kyander: Stilla är kvällen, Såsom ljusets klara stråle*, Op. 9:1, 2. Fazers Musikhandel, Helsingfors.

Hannikainen har ett stadgat anseende såsom kompositör av religiös musik för solöröst. Han har en otvetydig förmåga av att gripa en religiös stämning, särskilt när den är innerligt betnad, och finner naturliga om och under stundom något sentimentala tonfall att kläda den ofta mycket enkla texten i. De sista av hans kompositioner jäva icke omdömet. I de bästa av dessa, såsom i Färdemannens psalm, kan han komma den med folkvisan beslätade koralen mycket nära. Hans gamla vänner i Sverige komma förvisso att med begärlighet mottaga de nya alstren av Hannikainens musa.

Ett åtminstone för anmälaren nytt kompositörsnamn är Hannikainens landsman Kyander, som likaledes uppträder inom den religiöst färgade solosångens tacksamma område. Behovet av nyheter och omväxling är ju här stort nog. Kyander visar sig äga en rik melodisk uppfinningsförmåga och säkert sinne för det deklamatoriskt riktiga. Ett drag av vemod bor i hans diktning. De här nämnda kompositionerna, den första en julsång, ge emellertid alltför litet för att skapa en bild av hans förmåga och hans konstnärspersonlighet, ehuru de dock låta en motse fortsättningen av hans alstring med förhoppningar.

A. A.

Meddelanden.

Nästa nummer av denna Tidskrift utkommer såsom dubbelnummer för juli—augusti månader den 1 augusti.

60 år fyller den 30 juni musikdirektör Adolf Andrén, organist vid Örebro Olaus Petri församling.

Val. Till organist och kantor i Norrköpings Norra församling har valts musikdirektör G. Eriksson, Norrköping, till domkyrkoorganist i Gustavi domkyrkoförsamling, Göteborg, musikdirek-

tör H. Asplöf, Göteborg. Till kantor i Oscars förs. i Stockholm har utsetts musiskdir. C. O. Othzén. Till kantorer vid förenade tjänster ha valts; i Hjärtum Anna Andersson, Horred; i Oviken R. Westman, Drömme; i Bjuråker D. Wängdahl, Norrbo; i Dalskog E. Edqvist, Bäckskog; i S. Hestra E. Lundqvist, Tännö; i Lilla Malma K. A. Hallinder, Helgum.

Ny matrikel över samtliga kyrko- och piporglar inom Sveriges stift och Stockholms stad planeras av domkyrko-

organist Knut Sundström, Strängnäs. Matrikeln kommer att omfatta uppgifter å orglarnas uppställningsår, deras byggare, orgelns disposition samt uppgifter om nuv. organister, deras löneförhöjningar och historiska uppgifter om orgeln m. m. Matrikeln blir illustrerad. Direktör J. Johansson, Sundbyberg, kommer att bidra med uppsatser i orgelbyggnadstekniska ämnen. Verket skall omfatta 13 delar och beräknas vara slutfört inom loppet av år 1934. Utgivningen börjas med Karlstads stift. Rekvisitioner ställas till Strängnäs tidning, Strängnäs.

Kurs i Skara. Vid den liturgisk-kyrkomusikaliska kursen i Skara den 12—15 augusti i år, anordnad av stiftets Kyrkosångens Vänner och Organistförening, kommer docent G. Lindberg, Upsala, att hålla föreläsningar om liturgisk sång och koral sång samt leda de praktiska övningarna i kyrkosång. För undervisningen i orgelns användande vid gudstjänsterna svarar musikdirektör I. Widéen, Skara. Kyrkoherde F. M. Allard, Örtomta, har lovat att föreläsa om Kyrkosångsrörelsen i Sverige, 1925 års Vesperale, den Evangeliska Tidegården och Joh. Seb. Bach. En orgelkonsert med övervägande Bachmusik skall hållas i Domkyrkan av musikdirektör Stig Scherstén, Lidköping. Utom högmässa med predikan av H. H. Biskopen och liturgisk morgonbön varje dag blir det completorium i Varnhems klosterkyrka och vesper i Domkyrkan. — Kursen blir så mycket som möjligt praktiskt anlagd. Föreläsningar och övningar hållas till största delen i Folkskolan. Deltagarkort à 5 kronor tillhandahållas av mötesbyråns föreståndare, överlärare G. E. Gustavsson, Skara.

Liturgisk-kyrkomusikalisk kurs anordnas av Lunds stifts K. S. V. och Organistförening i Karlshamn den 9—12 juli. Se annons i detta nummer!

400-års jubileet i Örebro. Tiden för högtidlighållandet av minnet av det svenska kyrkomötet i Örebro 1529 har fastställts till 6—8 juli. En lokalbestyrrelse under landshövding Hasselroths presidium har bildats. Man väntar, att Lutherska världskonventets exekutivkommitté, som sammanträder i Köpenhamn omkring den 1 juli, skall avsluta sina förhandlingar i Örebro. Festens höjdpunkt förlägges till den 7 juli. I samma lokal, där 1529 års möte hölls, i rikssalen på Örebro slott, öppnas högtidligen på förmiddagen den 6 juli min-

nesfesten, varvid bl. a. utföres en kantat för orkester, kör och soli. På söndagen hållas minnesgudstjänster i stadens båda kyrkor. I Olaus-Petri kyrkan anordnas en sånggudstjänst. Måndagen ägnas åt föredrag av nordiska teologer och präster.

Det femtonde allmänna kyrkliga mötet har varit samlat i Stockholm den 7—10 april med ett stort tillopp av deltagare. Kyrkosångsrörelsens målsmän i vårt land måste tyvärr med en viss besvikelse bevittna, att kyrkomusiken och kyrkosången ännu icke fått erkännande vid dessa möten. I själva programmet kom detta på ett tvåfaldigt sätt till uttryck: åt de deltagande erbjöds tillfälle att delta i en orgelandakt i Jakobs kyrka, synnerligen förtjänstfullt anordnad och utförd av musikdirektör Waldemar Ahlén, men förvisso skulle ett stort antal deltagare därjämte önskat, att det varit möjlighet beredd för dem att få bevista en motett- eller oratorieafton. Det borde ej ha mött oöverstigeliga svårigheter att få en eller flera sådana till stånd. Vid tidigare kyrkliga möten voro ju dock oftast i en eller flera av stadens kyrkor vesprar anordnade. Det torde icke vara till fördel för mötena, att det musikaliska momentet ställes på avskrivning. En annan anteckning i marginalen torde ock kunna anses berättigad. Tisdagsaftonen var det i olika av Stockholms kyrkor anordnade föredrag om »Ungdomen och kyrkan», Sjömansvärderna, Diakonien, Missionen, Kyrkobrodrarörelsen. Man gör sig ofrivilligt den frågan: kunde icke även kyrkomusiken och kyrkosångsrörelsen varit värda ett föredrag denna afton? Stockholms kyrkor skulle ha räckt till. Och kyrkosångsrörelsen är dock en den svenska kyrkans lekmanarörelse av sådana mått, att den nu torde ha rätt att begära en smula hänsyn. Förstämningen blir så mycket större, om man känner den hänsynsfullhet och respekt, med vilken exempelvis Finlands kyrka behandlar kyrkosångsrörelsen och dess utöfvare.

Valdemarsviks kyrkokör firade den 21 april sin tioåriga tillvaro med utförande av den kantat, som komponerades av kyrkoherde F. M. Allard till kyrkans jubileum förra året. Dirigent för kören är kantor Hj. Hagström.

Karlskrona Musikförening högtidlighöll den 17 april sitt 30-årsjubileum med framförande av Händels oratorium Messias. Såsom solister medverkade

fröknarna Kerstin Lindberg och Lisa Tirén, herrarna Nils Fahlman och Joh. Blennow. Kören stod under ledning av musikdirektör Svante Sjöberg.

Den liturgiska nämnd, som för några år sedan tillsattes av den norska kyrkans prästförening och vars ordförande är biskop Berggrav, har nyligen sammanträtt i Oslo. Medlemmarna i övrigt äro sognepräst Hans Leganger, Ås, kapellan Hauer, major Torkildsen och ordföranden i Norges Organistförening, organist W. Huus-Hansen. Nämnden har utarbetat ett förslag angående musiken vid högmässogudstjänsten, som nu skall behandlas i olika instanser.

Nämnden har utsänt frågeformulär till menighetsråden om högmässorna, varpå svar ingått från de flesta av landets 1,023 församlingar. Detta material, som icke ägt någon tidigare motsvarighet, kommer nu att av nämnden bearbetas.

Trondhjems Domkyrkas orgel. Domkyrkoorgeln i den ärevärdiga domen i Trondhem, som nästa år bereder sig att fira sitt 900-årsminne, har givit anledning till en debatt i det norska stortinget. Den kommitté, som har orgelfrågan om hand, hade föreslagit, att firman G. F. Steimeyer, Öttingen i Bayern, skulle få uppdraget att bygga den nya orgeln. Kyrkodepartementet

och vederbörande utskott hade tillstyrkt, men stortinget beslöt till allmän överraskning, att anbudsfristen skulle förlängas, så att norska firmor kunde konkurrera. Beslutet fattades, i trots av att orgeln härigenom ej kan komma att stå färdig till jubiléet nästa år samt att en gåva om 75,000 kronor möjligen kunde komma att riskeras. Beslutet innebär i realiteten, att orgeln skall byggas i Norge.

Åbo Domkyrkas sjuhundraårsfest kommer att högtidlighållas den 16 och 17 juli. Den 23 januari hade sju hundra år förflytit, sedan domkyrkans stiftelseurkund utfärdades.

Festens program upptager i nu föreliggande utkast: Den 16 juni finsk vesper i Mikaelsskyrkan samt kl. 9 kort bönestund. I domkyrkan talar assessor Lehtonen på finska och svenska. Den 17 juni äger på måndagen den stora återinvigningsfesten rum. D:r J. Rinne talar på finska och svenska i egenskap av delegationens ordförande, ärkebiskop Johansson återinviger kyrkan på finska och svenska. Kl. 1 predikar biskop Kaila i den finska festgudstjänsten, kl. 3 biskop von Bonsdorff i den svenska. Kl. 5 barn gudstjänst, kl. 7 högtidlig middag och kl. 9 aftonandakt i domkyrkan.

I samband med högtidligheterna planlägges en utställning av kyrklig konst, ordnad av d:r J. Rinne.

Till red. insänd litteratur.

Från Wilhelm Hansen Musik-Forlag, Köpenhamn:

Thomas Laub: Dansk Kirkesang 1928. Häft. 7 kr.

Dansk Organist- og Kantorforening: Preludiesamling.

Debois: Sonate N:r 4. (D-dur för orgel). Op. 14 (Hansens edition N:r 3202).

Gundorph Jørgensen: Praktisk Modulationstavle for orgel, op. 8. 2 sid.

Från Förbundet för svenskt församlingsarbete i Finland, Helsingfors:

Svenskt kyrkoliv i Finland, Årsbok 1929. 20 fmk.

Ur kyrkokörernas repertoar I—II à 5 fmk.

Från Westerlunds Förlag, Helsingfors:

Heikki Klemetti: 11 andliga sånger. Häft. 1 o. 2, à 7:50 fmk.

Från Fazers Musikhandel, Helsingfors:

Passionsvesper, sammanställd av *Aleksi Lehtonen* och *John Sundberg*, 17 sid.

Från Bärenreiter-Verlag zu Kassel:

Heinrich Schütz: Exequien, Mk. 5:—.

Hassler: Psalmen I, II, à 2:40.

Buxtehude: Missa Brevis: Mk. 3:20.

Celler Passion: Part. Mk. 3:20 (körhäfte 0:80).

Biedermann: Orgelbaufragen. Mk. 2:20.

Ramin: Orgelprobleme. Kart. Mk. 2:20.

Från G. Kallmeyers Verlag, Wolfenbüttel:

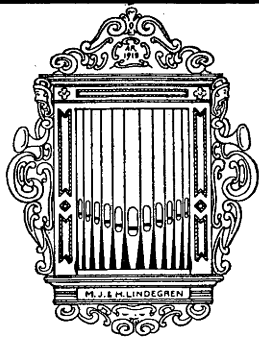
Walter Hinz: Kritik der Musik. 90 sid.

Leo Hassler: Mein Lieb will mit mir kriegem (blandad dubbelkör). (Beihäfte zum Musikanten I:16). 16 sid. 9,90 mark.

W. A. Mozart: Dir, Seele des Weltalls (3 st. maskör). Ingångskör ur frimurarakantaten, 10 sid. 1.80 mark.

Från Gebrüder Hug & Co., Leipzig:

Hermann Suter: Le Laudi di San Francesco d'Assisi för kör, soli, orgel och orkester. 150 sid. Klaverutdrag 8 Mk.

M. J. & H. Lindegren

Orgelbyggare

Göteborg

Telefon 42638

Postadress Göteborg 7

Telefon 42638

Tillverkning av piporglar enligt tillförlitliga, länge beprövade system, anpassade efter vårt lands klimatiska förhållanden. Alla delar tillverkas omsorgsfullt och av bästa material. Egen tillverkning av pipor.

Våra orglar hava av herrar musikkdirektörer och organister erhållit de högsta vitsord för såväl vacker intonation som exakt och behaglig funktion.

Renoveringar och omstämningar utföras omsorgsfullt.

Liturgisk kyrkomusikalisk kurs i Karlshamn

anordnas 9—12 juli av Kyrkosångens Vänner och Organist- och kantorsföreningen i Lunds stift med föreläsningar, praktiska övningar, kyrkokonsert, liturgiska gudstjänster m. m.

Medverkande bl. a. professor G. Aulén, lektor E. Liedgren, komminister A. Adell samt musikkdirektörerna professor Otto Olsson och Svante Sjöberg.

Kursen är avgiftsfri. Hel kost å 4 kr. pr. dag och logis å högst 2 kr., om skriftlig anhållan göres därom samtidigt med anmälningen.

Stipendier, 10 st. å 30 kr., utdelas med företräde för deltagare från fjärran belägna orter inom stiftet.

Anmälan före 25 juni till K. S. V:s sekr. kyrkoadj. B. Åstrand, Kristianstad.

Ledigförklarade kyrkomusikertjänster.

A) Enbart kyrkliga tjänster:

Organist-, kantors- och klockarebefattn. i *Åtvids* förs., Österg. län, sökes senast 12 juli. Se vidare annons i detta nummer (sid. IV)!

B) Förenade med folkskollärartjänst:

I *Lista*, Söderm. l., sökes före 22 juni (adr. Biby). Skolform B 2; fortskola, träslöjd. Bostad 5 rum o. kök. Lön 600 kr.

I *Haurida*, Jönk. l., sökes sen. 15 juni (adr. Vireda). Skolform B 2; fortskola, slöjd. Lön 500 kr. + avkastn. av klockarejord (c:a 50 kr.).

I *Östra Vingåker*, Söderm. l., sökes ett förslagsrum före 27 juni (adr. Klaskertorp). Skolform B 2. Lön 1,000 kr.

I *Fridlefstad*, Blek. l., sökes före 27 juni (adr. Björkeryd). Skolform A. Lön 700 kr. + avkastn. av klockarejord (f. n. 100 kr.).

I *Kville*, Göt. o. Boh. l., sökes före 27 juni. Skolform C 1 v. Lön 800 kr.

I *Tutaryd*, Kronob. l., sökes före 29 juni. Skolform B 2. Lön 350 kr. + avk. av klockarebolet.

I *Tving*, Blek. l., sökes före 3 juli. Skolform B 1. Lön 700 kr.

I *Stockholms-Näs*, Upps. l., sökes före 5 juli. Slöjd, forts.-skola. Lön 800 kr. Vikariat från 20 aug. sökes samtidigt.

I *Odensala*, Stockh. l., sökes sen. 8 juli. Lön 600 kr. + arrendeink. (f. n. 60 kr.). Vakansvikariat för ht. sökes samtidigt.

I *Eringsboda*, Blek. l., sökes tredje förslagsrummet sen. 8 juli. Skolform B 1. Lön 500 kr.

I *Bunge*, Gotl. l., sökes före 16 juli (adr. Lärbro).

I *Pajala*, Norrb. l., sökes före 17 juli. Skolform A. Lön 700 kr. Vikariat under ht. kan ev. erhållas.

I *Husby*, Kopp. l., sökes före 25 juli (adr. Dala Husby). Se vidare annons i detta nummer (sid. IV)!

Centraltryckeriet

NOTSTICKERI

och tryckeri för

MUSIKALIER

alla slag.

Stockholm

Vasagatan 16 & 18 - Vid Centralstation och Spårvägens huvudlinjer

Kungörelse.

Organist-, kantors- och klockare- befattningen i Åtvids församling

kungöres härmed till ansökan ledig för helst ex. musikdirektör. Ansökning till tjänsten, åtföljd av åldersbevis, styrkt meritförteckning ävensom proprieborgen för orgeln, som av kyrkorådet godkännes, skall ingivas till kyrkorådets ordf. inom 42 dagar härefter eller senast 12 juli 1929 före kl. 12 midd. Löneförmåner: Fri bostad i Klockaregården, grundlön 2,000 kr. samt 2 ålderstillägg å 250 kr. efter 3 och 6 års oklandrad tjänstgöring. Möjlighet finnes till anställning som musik- och sånglärare vid Kommunala Mellanskolan, anförare vid Musikföreningen, samt som ledare av Carlssonska kyrkosångskören, varigenom en inkomst ungefär lika stor som lönen kan påräknas. Instruktion och närmare upplysningar lämnas av kyrkorådets ordf., kyrkoherde Axel Hultqvist, Åtvidaberg.

Åtvid, Åtvidaberg, d. 31 maj 1929.

Kyrkorådet.

Ordinarie förenade folkskollärary- organist- och klockaretjänsterna

i Husby förs., Kopparbergs län, sökas före den 25 nästk. juli hos kyrko- och skolrådet, adr.: Dala Husby. Skolan B 1-typ, är belägen vid kyrkan. Lön för lärartjänsten enligt lag. Bostads- och bränsleersättning 600 kr. För organisttj. utgör lönen 700 kr. och för klockartj. 300 kr. kontant. Därtill kommer för klockaren fri bostad med bränsle från boställets skog samt boställe om c:a 30 tld åker jämte avk. från skogen, som åren 1911—1926 uppgått i medeltal till något över 700 kr. pr år. Förutom vanliga åligganden tillkommer det befattningsinneh. att öva och leda kyrkokör, tjänstgöra vid extra gudstjänster och sammankomster, samt ombesörja och bekosta all ringning och klämtning med undantag av ringningen vid jordfästningar och begravingar, vartill särskild ersättning utgår. Prov erfordras.

Kyrko- och skolrådet.

OLOF HAMMARBERG

ORGELFABRIK

GRUNDAD 1847

TEL. 44 750

GÖTEBORG

HAGEN

NYA VARVET

Håkan Ohlssons boktr., Lund

